

გუთნის-ფლა

დაბრუნდა საქართველოში
დასრულდა
ი. კვარცხელიძის სკანდალი.
კუკ. ახ. საკუთარს სსსს.

ვიმარცხდები თქვენთან
ერთად. უნდა უნდა
ქალის მომწივრობის
თი მანეთი, სილოთ სსსს
თათ უსილომანეთი.

მამულ ბეგრ-ნობის დავაჭრობის გაფეთი.

წელიწადი მეორე.

ფუტერის შენახვა უ. ბეგრნობის მამულში,
დღილიჯანში.

ბრტოპოვიის სკა არის მსგავსი შვა-
ფისა, რომლის სიმაღლე არისორაღლამ-
დენ, გუფილი სიგრძესედ სამ ნაწილად
ანუ, თასნებთ, და თვითეული ამ თასნებ-
თაგანი დასურება გარტგან საკუთარის
ფიცრითა. ამ ფიცრებს არა აქვს არც რაზა
არც მანგლები მსოლოდ მისურვის დროს
აქეთ იქით ამგებებს წვრილი სის ლურ-
სშებითა. ამავე ფიცრებში არის ამოსურე-
ტილი ფუტერის საფრენი თვითო ფიცარში
თვითთა, მაგრამ გაღებული იქნება უფალ-
თვის ერთი, სასეღღობრივ იმ თასნისა;
სადაც მუშაობენ ფუტერები; დანარჩენი
თასნების საფრენები დატული არიან.
ამ გვარი მომართულობის მიზეზით ვატ-

რის მუშაობის ჰქონდეს უფალთვის
შეღამსეღველობა ფუტერებსედ, შეიტყოს მა-
მინე თუ ადვა ფუტერის რომელიმე შემო-
აღწერილობა უბედურებათაგანი და მისცეს
მეშეობა. კარის გაღება და შესეღვა სკამი
თუძე, რომელსამე ეგებება სამომად კა-
ცისათვის და შესამფოთებლად თვით
ფუტერებისათვისაც; მაგრამ ჩვენ შრავალ-
ჯერ ამ საქმის მნახველს შეგვიძლიან და-
ვარწმუნოთ რომ არაფერი მნში არა არის
რა ამ გვარ ქცევაში, და შეფუტერე ისე
გაბედით შეისეღვას სკამი, როგორც მწე-
მსი ცხვრის ბაჟამი. თუძე ამ დროს
თადარიკისათვის შეფუტერებს უჭირავთ ცე-
ცლი მოკიდებული ფუტერო სის ნატეხი
რომ კომლით მოიმორთს ფუტერებით მა-
რამ ბეგრნი არცკეი შმარბენ.

ეს შვიდითე წელიწადი, რაც უ. ბეგ-

მანმა მოჭობრთა დილიჯანში სკები ზრო-
კოთაოფინის წესსედ, და ფუტყრის მოსტყ-
ლელად დიპირა ზოროკოაფინის ქალიდამ
ვამოსული მეფუტყრე. რადგანაც სამთარი
დილიჯანში დიდათ ცივა, და ზროკოთაო-
ფინის სკები თსელი ფიცრებით არის ცაქე-
თებული და სამთარში თუ ვარეთ დარჩა,
ფუტყარი ამოწელება სიციფით, ამისათვის
უ ბეკანმა ააშენა ფუტყრისათვის სამთარის
სახლი რომელშიაც აწეობინებდა სკებსა,
რავი დაიწყობოდა უინუები, ეს სახლიც
ზროკოთაოფინის წესსედ არის აშენებული,
და ამით ირწყვა სხვა სახლებთაცან, რომ
თრ ზირათ აქეს კედლები (ფიცრისა) მო-
ვლებული. სამთარიც ცეცხლს იშვიათად ან-
თებენ როცა მეტის მეტი უინუები იქნება
და შივ სახლში წეალს გაცქინაფს. გასაფ-
სჯელის ზირსედ რავი თოვლები დანება
მინდვრები დაიწეებს აშეწანებსა და უინუ-
ბის შიში აღარ არის, მაშინ გამოატანინებს
სკებსა და დააწეობინებს საკუთარს ბადში,
რომელშიაც არის დათხელილი სხვა და სხვა
უვალილები ამ უვალილებში ზირველი აღ-
ველი უჭირავს მელისოსა; რომელიც ძალ-
იან უვარს ფუტყარსა და რომლისაგანაც
იღებს ბეგრს თაფლსა და ზურსა; ამას
გარდა მელისოს ნახარში წეალი მოარჩენს
ფუტყარს უვანისაგან და სხვა სმებისაგანაც,
ეს არის შისეზი, რომ ფუტყარს ისე უ-
ვარს მელისო და იმის სუნს სუთ-ექს

ვურსტყედ შეიტყობს; ხან და ხან ცაქე-
ულ ფუტყარს მელისოთი აბრუნებენ.
ამ კვარის მოვლითა და სელის შეწო-
ბითა უ ბეკანის სკები ძალე გამავლდა;
სამ წელიწადში ოცი სკიდამ ან ორმოცდა
ათი შეიქმნა. ამინდიც კარგი დაქსწო და
ეს უნდა ვსთქვათ რომ ამინდიან წელიწ-
ადში, დილიჯანისთან კარგი აღცილი ფუტ-
ყრისა თვის იშვიათია. კარემეო ტე
საფსე მხელოთი, ზანტითა და მეტადრე
ცაცხეთია; რომელიც მთელ ვათათეკა უს-
ვით ქეკებავს ფუტყარსა და აღებინებს სა-
უსსოო თეთრს თაფლსა, ამასთან ლულები
და წელის ზირები საფსე ჩინებულ უვალი-
ლებითა; გრილი საფსული და გრილი
უუდრო შემოდგომა. ეს იშვიანი მდგომა-
ნობანი არიან, სადაც უუვლანუ უკეთესად
სარობს ფუტყარი. თვით ცაფსულითაც
ვიდრე თაფლის ჩამოურადინ ფუტყარს
უსვათა აქეს საზრდო, ტირიფილამ გადა-
დის ტეემალსე, ტეემლიდამ მხელოსე
და ზანტასე. როცა ამათაცქეკელებით უ-
ვილი, იმდროს იმლებიან მინდვრის უ-
ვილები მერე ცაცხვისა, მერე ლულებისა
და წელისა ზირებისა ესე რომ იტეკა
თვით ბუნებას უვისრია ფუტყრის სელის
შეწეობა. იშვიათი არა უოფილბ უ ბე-
კანის სკებში იმისთანა, რომლისაგანაც
აკლოს ერთი ფუთი და მეტიც თაფლი
და ანუ რომლისაგანაც ამოსულიყოს სამი

და ორის ახალი ფურცლის თვალ-მხედრ-
 ამ, თუ არა რომელიმე გვარი ბედნიერე-
 ბისა არ არის შევიდრი ამ ქვეყანაში, ფურ-
 ცის ბედნიერება დილიჯანში ვეგლახედ
 ნაკლებია სიმკვიდრითა და დადგრომილე-
 ბითა. დილიჯანის ჰავამ ხან და ხან ისეთი
 სიმუსხლეც იცის, რომ სრულად დაავიწ-
 კებინეს საბრალო ჰატარა ჰირუტკეის ვე-
 ლა წარსულს განცხრომასა და ვუაღლებ-
 სა და ერთბაშთ მოუსწაბს* რამდენიმე
 წლის ნაბუშვარსა. ესეთი დროება შეეწ-
 რა სწორეთ მარჯან და მარმანწინს, ორი
 წელიწადი შედიხედ უაშინდობა იყო, და
 სრულად თითქმის გაწვიტა ფურცარი გ-
 რემეშა, სომხის სოფლებში და მძლავრე-
 ბში. უ. ბეჰმანის სკებიც არ დარჩა უგე-
 ბელი ამ უაშინდობისაგან, მაგრამ სწავლ-
 ამ და სელოგნებამ იწინა თაუი და ოთ-
 დესაც სოფლებში ათი სკისაგან ორთ
 ძლიე გადაურჩა უბედურებასა, უ. ბეჰმანის
 სამ ნარექსედ მომატებული დარჩა სრუ-
 ლად მთლად და უგებლად. მიხეცი ცხა-
 დია. პროკოპოვიჩის სკები იმ გვარათ არ-
 ის გამართული, რომ მეფურცრემ იცის რა-
 მთენი თაფლია შივა, რამთენში ამოჭრა
 შეიძლება და რამთენი უნდა გაუშვას თა-
 დარტივისათვის შიგ სებაში, ამ მიხეციით
 მეფურცრეს შეუძლიან, რომ ავდარში ფუ-
 ტკარი ვარში არ გაუშვას, ესე იგი და-
 იფაროს იმ მუსრისაგან, რომელიც სწვე-

ტავს დამშეულს და ავდარში გასულს ფუ-
 ტკარსა; ამასთან შეუძლიან მეფურცრეს ში-
 მძილობის დროს შეიტკოს რომელ სჯას
 აკლია თაფლი და მისცეს, და ამით და-
 იფაროს შიმძილით სიკვდილისაგან. ამ გვა-
 რმა მსრუნველობამ დაისხნა სამი წილის
 სკები ბეჰმანისა, რომლითაც დიდათ ვააკირა
 გარეშემო სოფლები, სრულად მოსწობილი
 სკებისაგან. ეს არის ძალი სწავლისა და ვე-
 ლოგნობისა და ამ სტატიის სჯანი იყო გა-
 ლვიტება ეურადღებისა ჩვენს მამულის ჰა-
 ტრინებში და დარწმუნება მათი, რომ ავდარისა
 და უაშინდობის წინააღმდეგ არის მოგო-
 ნილი სსკა და სსვა სამუხლობაები და
 იმათი შიშით ფურცრისაგან კვლის ზღვას
 აღარა აქვს საფუძველი, ამასთან გესურდა
 დაწვრილებით აგვეწერა დავწლი დაღებუ-
 ლი უ. ბეჰმანისაგან ფურცრის შესწავლედ
 და იმისგან მოგონილის სკის მომართუ-
 ლება; რომელიც მართლად შესანიშნავია
 მეტის მეტი სიმარჯვით და დაცლებით
 სჯობს პროკოპოვიჩის სჯასა, თუმცა ცო-
 ტათი შვირთვი ჯდება; ესეები გვირდობა
 დაწვრილებით აგვეწერა, მერამ ვერ შევი-
 ძმლით, რადგანაც ხხალი სკის აწერა უქმია
 თუ იმის სტი არ იქნება გამოხასული აქვე
 და ამისი შეძლება ვერ არა აქვს ჩვენს გა-
 სეთსა.

ი. ს.

ჩამოვიდა ცფილისში შვეიცარიითან ერთი
 მასლობა, რომელმაც იცის კარგათ ვე-
 ლის გაკეთება. ეს სასლობა დაიბარა ზრუ-
 სიის ქვეშევრდომმა ბარონ ჭონ-ვუჩენბახმა
 ვეველის განსაკუთრებულ ქარხანისათვის,
 რომელიცა უნდა განსწავლოს ერთი ბაშკიუ-
 ხში, ეკატერინუძელის კალონის ას-
 ლოს და შკორე-სოფელს ელბში, კოჯო-
 რის სასლობაში. ამ სასლობას მოუტანია თან
 ვეველს იარაღი, რომელიცეი საჭიროა ბრ-
 იის ვეველის გაკეთებისათვის და ერთს
 გამოსდისათვის შვეიცარიის ჩვეულებასე, რად,
 ზოგი ერთს იარაღს, რადგანაც აქაც შე-
 იძლება გაკეთებულიყო, ტუილისში ამ-
 ზადებობებს. უფ. კანცინახი ამბობს შემ-
 ბრის დაწესებას ოთხის კვირის შემდეგ.

ამ სასიამოვნო ანბანს ვაცნობებთ ეო-
 ველს მამულის მომკლეს, იმ იმედით,
 რომ მოახერხებენ ეუბადლებას ამ სასლს შე-
 მადლებას და ვცდებთან თვითონაც იმის
 მიხედვით შეუდგენენ შვეიცარიის ვევე-
 ლის გაკეთებასა, ერთის ვეველის გაკეთებ-
 ის უბრალოს იარაღის ნასეთი უთუველი მამ-
 მულის შეპატრონე სცნობს, თუ რა ადვი-
 ლის ღონისძიებით და რა უბრალოს იარ-
 აღით კეთდება შვეიცარიის ვეველი, რომ-
 ელსაცა ჩვენ ვეპასით გალანცვის ვეველსა.
 ამასთანვე დარწმუნდებიან, თუ რა შეძლე-
 ბა აქვს მეცადინეობასა. რომ შევაბოწოთ
 ჩვენი ვეველი შვეიცარიის ვეველს, მრეულ

დიდი განსწავლება აქვს. გალანცვის ვეველს
 ესოდებიან ჩვენში რუსეთითან და დიდი
 განსაკუთრება აქვს. ჩვენ რომ თვითონ ვაკეთე-
 ბდეთ იმ სასლით, ცხადია ჩვენი ნამუშაური აქა-
 ვე განსადდება და დიდ სარგებლობასაც
 მოსცემს მამულის შეპატრონეს, შვეიცარ-
 ის ვეველს, კარგის გემოს გარდა. ეს
 თვისებაცა სჭირს: რამდენიც ხანი გაუბა იმ-
 დენი კეთდება, მაგრამ ჩვენი ვეველი ცი ბე-
 ვრს ხანს ეერა სძლებს, და ღებება თუ
 მართლი მეტის მეტი არ მივევით.

შვეიცარიის ვეველის ქება გათქმულია ვევე-
 ლანს, ამის გაკეთებას არც მკირფასი იარ-
 აღი ეჭირება, არც შესასწავლებელი მკირი
 მასალა. ამისთვის დიდის გამაოფილებით
 ვაცნობებთ მკითხველთ და ვიმედოვნებთ
 ეოველი მამულის მოუკარე, შეუდგება ბა-
 რონის კურხანასის მეცადინეობის კვალსა.

ენდროს მოუხანა კასპის ზღვის მსარესა.

მუშაობა შესუსე წელიწადს. ამ დროს
 იღებენ სოლმე მდროს ძირს მიწიდამა. ენ-
 დრო ჩვენში რჩება მიწაში ოთხს წელიწადსა.
 სამთრის განმავლობაში ამოდებადინა რომ-
 დესაც ენდროს ძირი ვეღარ წავა წარმა-
 ტებასა უთუთ შენიშნავს კაცი სამლებ-
 რა უერის მომატებასა და სიმძიმესა:

მოძველებული მუხატაბა დაიწყო სახლში მამისა, როდესაც მთიანე ჩამოვიდა სახლში, დამდეგ გასაფხულიდამ დაწყოთილი შემოღობვის ვასვლაში. რაკი შეეგებება ცაცი გასაფხულიდამ ენდროს ამოღობას, თითქმის არის ძალიან მძიმე საქმე და მერათაც უფლებით და რომელსაც უნდა დასვლოგებულად და მცოდნე მუხატა ცაცი ენდროს ჰატრონების მცოდნე მცოდნე დამდეგ შემოვანი და შესვლა ისე მარჯვით მოეგებოდა ბოლო, როგორც მსხვა დროს, მაგრამ რომ ამოვიღოს მამის გასაფხულიდამ, რადგანაც თითონ უნდა იქვე ამდროს ქარსხებში, სხვაც ენდრო გამოქვევით ან ენდროს გაამბროსი ალაგსა--მამის ამას უფლებების გამო ძველი მოსავალი ხელ წაუსვებოდა, გარდა ამისა უნდა მოეცადა მაკარიათბისთვის, სხვაც უფრო მიდის ენდროს კატრობა. ესეა ამ დონისმებრასა მამრობენ ენდროს ამოღობის დროსაც იქვე ალაგობრივ ჰბუღამენ, მერე ამბრობენ და ინახავენ, მინამ მაკარიის იარმეუობა მოვიდოდეც, და ამის გამო არა ჰხედვენ სპინოთ სხვა და სხვა ენდროს მესხანის მებრობების გვეუბასა. დასამევეთ და სხვა რაკით გადსაკეთებელი ენდროს წისკილები რომ დამბროთოს მამის უფოთ ენდროს ალაგობრივ ექნება გასავალი და მამის დაიწყობენ გასაფხულიდამვე ძირის

მატრონის ამის შემუშავებაზე. მესოთე წელიწადი არ არის ნანდელი ვადა ენდროს ამოღობისა. ბევრი ენდროს მატრონი, რომელსაც ფული არ უღირს და არ ჰხედავს ხატრონიან გასავალს, უძველებ ენდროს დღევ ერთს წელიწადსაც მიწაში, ამ ენდროს ტენიურათ ექვეიან ფარამიტო გასაფხულიდამ ამას მამის აღარ აქონის, ერთის წლის განმავლობაში ერთსლის მეტით არა რქამენ და ამას მეტით არაფრით არ უღიან. ენდრო დარწმენილი კარამიტო წონის იმატებს ასე, რომ მატრონი ერთის წლის მოცდისთვის კარგს სარგებულს იღებს. მაგრამ ესეა ეს უნდა ვიცოდეთ: იმატებს სამდებრო უფრსაც ისე, როგორც წინათ, თუ არა?

გრაფ გასაზრენმა გამოიბა სეოსნისა და სამდებრო ნივთულის დამოკიდებულება ავინთინის ენდროს ძირებში სხვა და სხვა დროს--და ჰბოვა, რომ იქმენტი არის წარმატებაში სამის წლის გასვლამდინ მასუენ კა უფრო სეოსანი ნაწილი, მიდის წარმატებაში ასე რომ უვეთენი დრო ძირის ამოსვლებათარის მესამე წლის გასულა, ასე იქვეიან ეველა ენდროს მატრონებთ ძირსცაში. უნდა ესთქათ, რომ კარამიტოში ენდრო სამდებრო ნივთულის ისე აღარ იმატებს, როგორც მესამე და მეოთხე წელიწადსა ასე, რომ სეოსანი ნაწილი უფრო სრულდება, მინამ ფერის

მომატება, და არა ღიანს იმათა რომ კაცმა კარამიტით დააგდას ენდრო ფერის მომატებინათვის; მაგრამ ვაჭრობაში რადგან ენდროს წინას აქვს ფასი და არა ფერისა--ამისგანვე ესდროს ვაჭრონები ცდილობენ რომ ენდრო შიშვე იოს და ფერს არ დახდევინ. შინამ ვაჭრობაში არ იქნებან ვაწივე ენდროს ღირსებისა; შინამ კარამიტო არ დააკლებს ენდროს ვაჭრობებს სარგებელსა.

ენდროს ამოღება დაიწეება თებერვლიდამ შინამდინ. ამას იღებენ ბართი ანუ კიხლირით ეოველს მამულში, როგორც გლეხკაცისა; რთმელიც თავისის სასლობით ანუ ორი სხამ პუშის შემწეობით იღებენ, ეგრეთვე შემძლებელის და დიდი ენდროს მოსავლის მქონებელს მამულებში. ეს იარაღი სწორეთ ამ საქმისათვის არის ტაკეობული და მოხერხებული. მარჯვე--მცოდნე კაცი ისე ლამაზათ აბრუნებს ბელტს ამ იარაღითა, რომ არც ერთს ენდროს ფერსს არ ახდენს.

ბუბა ხალხი რომელთაც კრევიან ბელტებს; რომელნიც ამ საქმეში განსაკუთრებით არიან გამოცდილნი და მცოდნენი, დეებთან კვლებზე და ისე იღებენ ბელტსა ფერსებთანათ, რომ შირი ზევით მოექცეს; მაშვე ერთი შირილამ გადადის შორე შირიზღ და ასე შუშობს. ამათ მოხდევინ ტარა ბიჭები ვატარა კაუნა ბარულაები-

თა; ესენი შლიან ამითი ბელტებსა და არევენ შირებსა, შურალო ბალასს ჭერიან გროვა--გროვა და მასუენ ჭსწვენ. ეს არის შუშობა შრთლათ ენდროს ამოღებისა.

გუბის უეზღში და ზოგან დარბანდშიაც არის ჩვეულება, რომ ფერსებებს დაგდებენ სოლმე შინაში შემდგომის მოუენისათვის და საენდროვე მიწები არ კაიწმინდება სოლმე ენდროსგან ვადის გასვლამდინ, ესე იგი შუშლამდინ, თუ იმიხთნა შუშთსევე რამ არ მიეცათ შუშატრონებებსა; მეგალითათ ღებუელი ვადით მიწის ხაბარება და სხვა. სადაც ეს ღონისძიება, რომელსაც კრევიან ავალიამა ანის შემოღებული იქ, აქეთ მიწები ისე დაუოფილი, რომ თითო-თითო ნაწილიდამ ეოველს წვლიწადს იღებენ და ცარიელს ზღავს ვალიამილამ ავსებენ საჭირო ვადამდინ. ეკონომიისათვის შეაღდამო ეოველს ღონისძიებასა სჯობიან რომელიც ვი იხმარება ენდროს მოუენისათვის; ვალიამი არის თითქმის წმინდა შემოსავალი ენდროს მომუენისათვის; ისა რჩება ორი წვლიწადი შინაში და შესამენ იძლევა მოსავალსა. ენდროს, მოვლბ მაგდენი ზღარა უნდარა რადგანაც რაც საჭირო ეოა წინათა ჭქანდა მომატებული, ამას მხოლოთ უნდა გაკვალვა (გამარველა) მოწწევა და კვლების მიერა.

ამოღების დროს ვაღიმათ მოგვანილს ფეიერი ქა აა და ცუცხლისკან დაიშა-
 ენდროს არ აბრუნებენ და ესე-იან ვაუ-
 რებულს და გადგომულს ძირებსა ასე, რომ
 ძირის ფერსს მოაპოროთ და არ შეეხ-
 ნენ, თორემ თუ ერთი ბეწვა დასავდა, აღ-
 არ გამოდგება განსამრავლებლათა--ბუღლები
 როგორც დაატყობენ ენდროს სქლათ ნა-
 თესობასა და თითონ ბუჩქის ღირსებასა,
 სოგს ალაგას წმინდათ ამოიღებენ სოლმე
 სოგან სოლოდ გადგომულს ტოტებსა,
 და ძირს ფერსს ავღებენ ვალიამისათვისა
 რჩება მაძინ **15**--დამ **1** **4** ამდინ მო-
 აუ ლისა. სსვა ღონისძიება ისეთივე უნდა
 რაც წმინდათ ამოღების დროს.

ენდროს ბუღვა. ენდროს რომ ამოიღე-
 ბენ, თუ კარგი დარი დაუღათ იქვე--მინ-
 დროში ჰბუღვენ, თუ არა და წაიღებენ
 და აქეთ დასურულ ქვემ სადმე, მინამ და-
 რი გამოვიდოდეს.

ენდროს ჰბუღამენ ორმოში, რომელსაც
 მოსთხრობან სოლმე იქვე მინდროში ან
 იქვე დასურულებთან, სადაც ენდრო აწვე-
 იან. ორმო რამდენიც ძაღლა, იმდენი ვი-
 წროა, და რამდენიც ძირს შიდის, განიერ-
 ია, ასე რომ თითქო ორმოს კედლები
 წამოწვენნილები არიანო, ეს ორმო ანუ
 «ბუღდირი» არის სიგრძით **6** და **4** არ-
 ნინამდინ, სიგრძით **5** **4** არმინი ძირი
1 **2** არში. სიღრმით **2** დამ **3** არ-
 მინამდინ. კედლებს ლესვენ თისით, თუ

მაძინ ამოაწებენ სოლმე ქეთი ანუ ავუ-
 რით, სადაც მეგარი აღზცია და გოველ-
 თვის ისმარება ამ საქმისათვისა მაძინ
 ორმოებს სოლოდ გვერდებს ვაუსწორებენ
 სოლმე და სსვა არაფერი არა უნდა. რო-
 დესაც რიციანათ გამართვენ ორმოებსა, მა-
 ძინ ჰქერიან იმაში ფინსსა, უკიდებენ ცუ-
 სლსა და მინამ კედლები მიღათ არ ვა-
 თეთრდება, მინამ თანდობან უმატებენ ცუ-
 სლსა. როდესაც ორმოში ცუცხლს უკად-
 ებენ, მაძინვე ორმოს განშემო აწყოლებენ ენ-
 დროსა გროვა-გროვა სამი არმინის სი-
 ძაღლესვედ და ასსვენ წვალსა. როდესაც
 ორმო შაღიან გასქარდობან--როგორც უნდა,
 მაძინ მოყულს სოთვებს ჰუღ შივა ჰქერი-
 ან და სტენენ ფესთან, ორმოცვედ ძაღლა
 არმინ ნახვეურის სიმაღლესვედ აწყოლებენ ენ-
 დროსა--ძახუგან ჰურამენ ნაბდებსა, რომ
 ბული არ გამოვიდესა ბული განშეღდება
10 დამ **12** საათამდინო ამ დროს ენდრო
 ძალიან იწვეს ძირსა, ასე რომ თითქმის
 მესამედს იღებებს; მასუკან იღებენ ენდროს
 ორთითებთ ორმოღამა და ორმოს ისევ
 ისრე ახურებენ სსვა ენდროს საბუღვათა,
 როდესაც ამგვარი ენდრო დაბუღება სდება
 წმინდა წითელი და ჰქარგავს თავის მო-
 ვითანო ფერსა. დაბუღვილ ენდროს ძლიან
2 დამ **5** ვერმოყვის სისქეთ კარეს და-
 ტკანინოს კალოხედ და ამრობენ; ენდროს

დღეში რამდენჯერმე აბრუნებენ რომ მზე უფრო კარგათ მიადგეს თუ კარგი დარია ენდრო თნს ან სამს დღეს შრება, როცა ენდრო შრება ქვაკვავს 70 ჭ. სიმძიმესა.

დღეში ორ ორმო ენდროსა ჰბუღვენ-მეტს ვერ ასწრებენ. ენდროს ბუღვასა, გამრობასა და გატენვას მიანდობენ სოღმე ამ სწქმში გამოცდილთ ვაცთა რომელთაც ვარტს ფსაც აძლევენ, ბევრთა მომეტებულს ისე მუშებზედ.

თუ ენდრო მოკაყვამი ინტრევა, მამინ იმას ასწობენ ტომრებში, რომელთაც წადის 7 დამ 9 ფუთ ენდრომდინ. ენდრო ძალიან უნდა მატყნოს ტომრებში და ამისთვის მუშები წამოჭეიდებენ სოღმე სარ-ისებზედ, რომლებიცა არიან გაკეთებულები ბომსედა იმ სიმძლით, რომ დგება მუშა და რაც მუშდინ სტენს ტომარასა ბერ-კეტით.

მასუკან ეს ტომრები გამოაქეთ მსეზედ, რომ უფრო კარგათ გამოტნეს და მასუკან ჰქუიდან.

მოსავალი. ენდროს მოსავალი არის დამოკიდებული როგორც მოვლას და რე-ვასზედ: ვერუთუ თუ არ მომეტებულათ მიწ-ასედაც, და რადგანაც ეს ორი სვანნი არ არის ეველგან ერთი, ამისგან მოსავალიც ერთ რიგი არ არის, ზოგიერთა ალაგას დარბანდისა და უუბის უესდში, თუ კაცი კარგათ უვლის ენდროსა, დესეტინას აღის

120 დამ 130 ფუთამდინ რომელიც ძირი ეალიშად დანწინილია, მაგრამ მამოსავლათ ორისცება უვლიამთ დესეტინასზედ 100 ფუთი.

ურახის სხსანოში და ეოვლან, სადაც კი მაწა ვერე არ მოლილა და არ არის დიდი სანი რაც ენდროსა სთესენ, სმირათ გამოდინს დესეტინას 150 დამ 200 ფუთამდინ ენდრო.

აი ანეარში, რაც დესეტინასზედ ენდროს მოუვანას უნდება უების უესდში:

გასავალი 1 ს წელიწადს.	
ასოების განება და ბუნნაჰის ამოკა	52 მან.
მონენა.	14
ოთხი ეაუნაი თესლი	26
დათესვა	19
ფარცვა	4
მოწევა	6
მაკვლა	12
ველებზედ მიწის დაუა	7
გასავალი მომენებაზედ	8
ჯამი	101 მან
გასავალი -2 წელიწადსა	
მორეევა	6 მან.
გაკვალვა	6
ველების აქსება (მიწის მამოკა)	7
გასავალი მომენებამდინ.	8
ჯამი	27 მან.
გასავალი 3მე წელიწადსა.	

მორწყვა	636
გაკვლევა	6
თესლის აღება	12
კვლების დასურვა	78
მოძენება	8

37. მან

გასავალი 4 წელიწადსა.

მორწყვა	6	მან.
თესლის აღება	12	მან.
გაკვლევა	6	
მოძენება	8	
	52	მან.

გასავალი 5 წელიწადსა.

ენდროს ამოღება	170	მან.
ბუღვა, განშიობა და ჩაღება	9	
ტომბები (ხრალი)	22	
	201	მან.

მაძ: 1 ს წელ.

2 ს	27
5 კს	59
4 კს	52
5 კს	201

სუკველას ვაძი: 400 მან.

მომოსავალი.

მესამეს წელიწადსა	
რვა ეაფანი თესლი	52 მან.
რვა მეოთხე წელიწადსა	52

მესუე წელიწადს 100 ფუთი ენდრო
(ფუთი 6 მანათ.) 600 მან.

664 მან.

წმინდა შემოსავალი ღება 264 მანეთი.

წელიწადში 60 მანეთი, რომ 4 2 ჩავა-
გდოთ დათქვიდამი ამოღებისა და მენახამდინ
ამ სვარიძში იხინიც ჩავაგდეთ ვინც
თითონა მუძიობს თავის მიწაზედა და
თავისავე ხარჯითა, მაგრამ თუ რენტი და
სარკებელი ვინაგარიძეთ, იძისი, რაც ამის
მქობაზს ფული უნდება. მაშინ შემოსავა-
ლი უფრო ცოტა ახარამს დაქვის წე-
ძით დაწერილსეგ.

მაშის რენტი აზის დამოკიდებულებ-
საზის მსარეხა მსინს დათხეჯა და სი-
მარჯვესედე რომელსაც წამოაღეს აღ-
ბეი მქობაზის და ვახუდის მქსსებ.
მუა რენტი ეუბამი აზის რე. მათი
ეროს დქეტიზა ენდროს მიწაზედ წელი-
წადში. ახლა ვამოინტარიძეთ სნავარო
მიწა 40 მანეთამდინ ფული ხუთს წელ-
იწადს დაჩება 224 მანეთი.

რადგანაც თავისუფალი ფული ათ აზის ექ
რომ აქსის ამოკვა სარკებელა ბე-
ვრი ვადის ფულმომკან-სქეჯლ-სარკებელი
ბზრდება 24 ხარ თუნდ ხულ მკითრე 12
სორკებელი ვანკარამით. რაც ფული
მოუნდება ენდროს მატრონს დათხეჯადამ
გასქეღვამდინს რომელსაც მქამლება განსორე-

ბა მოვლუებისა, სარკებელი დეპა **100**
შახაზღინა.

შახაზღადე წმინდა სარკებელი ენდროს
პატრონისა უნდა აქვეს **124** მსუაღდინ.
ანუ წელიწადში დესეტინაზედ **27** მსუიო.
რადგანაც მოქცეულ ნაწილს პატრონებს
ენდრო მოქცეულ სხვის უფლითა და ამა-
ში დიდს სარკებელს ამოუქს. ამასათვის
ანდინ იმათწინაღმდეგნი ვინც ბუკრსა
უჭნობს, რომლებშიაც ენდროს პატრო-
ნები ჭხადვენ თავის დამღუპავ მტრებსა.
უალამისენათ დარჩენილი ენდროს ან-
გარში დესეტინაზედ; მორწევა მარამო.
ბისთეუმი **3** მან.

- ველების დაუარვა **7**
- გასავალი მოძენებაზედ **8**
- მეორე წელიწადს
- მორწევა **6** მან.
- პატრივის მიცემა **6**
- ველების დაუარვა **7**
- თესლის აღება **12**
- მომენებისათვის **8**

მოვლა ამოღების შემდგომ და განმ-
ობა **170** მან.
რენტა **16**
186 მან.

სრულათ გასავალი უალიამის დესეტი-
ნაზედ **245** მან,
შემოსავალი **8** უაუანი თესლი ოას-
თის მანეთით **52** მან.

80 უფოი ენდრო **480**
ამ თანხიდიო რაი გსავალი გამოვი-
ანგარიმოა. **245** მან.

დარება წმინდა შემოსავალი ორს წელი-
წადს **266**

ანუ ერთს წელიწადს **154** მ. 50კ.

აქედამ სჩანს, თუ რამდენსაც უფრო უკლე-
ბენ ამ გვარ მოძენებას ეურსა კასპის
მხარეს.

შეთანა შემოსავალი დარბანდმააც ის
არის რაც ეუბამი და ამასათვის საჭროთ,
არა ვსედავთ რომ სელმეორეთ დავსწერ-
თ ის ანგარიში, რაც დაგვიწერია

ჩინური ატმები. მანსაიამი (1) ცხოვრ-
ობს ერთი მებაღე, ჩინელი, რომელაც არის
საკვირველად დასელოვნებული ხესილის
მოკლამი და იმათ კეთებაში; სხვა მაკალ-
ითებთან იმას მოჭეპს იმეკარი დიდრონი
ატმები, რომ თითო იმათგანი მლივ ერთეუ-
ერთს კარეს მოხდილს სინსეღ. როცა
სადილთუკან მოიტანენ სოღმე ამეგარ ატ-
მსა, ჭკრიან ეანგანსად როგორც ნესესა და
ისე ურთიკებენ სუფრასე მსსდომლებსა, მა-
გრამ ესეი უნდა ვსთქვათ, რომ ამ გვარი სი-
ლი იათათ არა ჯდება, რადგანაც მებაღე
თითო ამ გვარ ატამში იღებს ექესი მანეთი-
დამ დაჭრალიად ცსრა მანესამდინ უფლსა.

(1) ჩინეთის ქალაქია

რედ. კარსელიძე